

«**Qüestió de noms**: una lectura de futur» [ICR]

Distribuït –**Qüestió de noms**– en dos seccions, la primera la podríem titular «De la UNITAT a la DISGREGACIÓ», causada per l'evolució semàntica del nom «català». El primer factor disgregador era la repoblació: a les Illes, «catalana»; al regne de València, amb «àmplia participació aragonesa». A més, aquests dos regnes nasqueren ja «autònoms». Si bé no s'hi havia interromput «la continuïtat -unitat- d'idioma, de cultura, de formes de vida». Tothom en tenia consciència. Com a «catalans» érem coneguts arreu de l'Europa Medieval.

La base de la «identitat de poble -continua afirmant Fuster- era la identitat de llengua». Però la divisió judico-administrativa dels «regnes» facilità gentilicis diferenciadors: «valencians», «mallorquins», «catalans» els del Principat. El gentilici unificador esdevingué ambfílic: ara inclou tres «ciutadanes»: el primer perill de confusió.

Els particularismes no tardarien a interferir-s'hi. I la consciència d'unitat dels catalanoparlants quedava compromesa. Encara que continuava havent-hi escrits que la testimoniaven. Però la Monarquia «catòlica» introduirà denominacions -i conceptes- supraregionals diferenciadors. La llengua comuna sofreix una marcada dialectalització que fereix la unitat. Els tres pobles comencen a veure's com a «germans». I els matisos dialectals provoquen la consideració d'*idiomes* diferents.

Els homes de la Decadència arriben a pensar que el català antic era el «llemosí». Les llengües modernes -el català, el mallorquí i el valencià- eren filles directes del «llemosí». En canvi, amb la Renaixença, un criteri «filològic» s'hi imposà i començà a superar-se el destí dialectal. I amb ell, tots els catalanoparlants hi redescobreixen una altra unitat, més profunda¹. El fet de sentir-se «un sol poble», i amb un projecte de futur. Projecte inicialment compartit per pocs. La «qüestió dels noms» ressorgia. Hi calia un nom únic per a la llengua: catalana. I un gentilici també comú. Però no podia desfer-se en quatre dies una situació sedimentada durant quatre segles. Si hi ha *particularismes* és perquè hi ha *particularitats*. Aquells no són gratuïts, ni fàcils d'eradicar. I ací és on comença la nostra tasca, avui.

La secció II la titularíem «De la DISGREGACIÓ a la UNITAT». Sabem que el punt més delicat és el nom de «català». El gentilici comú, ja regionalitzat, havia perdut l'abast dels temps de R. Muntaner. Mallorquins i valencians no hi volen ser inclosos. Parlant de la llengua, al Principat encara és vàlid; a les altres terres, ja no. El particularisme s'ha convertit en automatisme mental. Si bé sembla més fort el rebuig al nom que no al significat lingüístic; per això aparegué el llemosinisme. O altres noms «curiosos» no filològics: «bacavès», o «rosalbacavès»... Donat que sempre ha prevalgut la llengua i, després, la col·lectivitat, la recuperació del nom «llengua catalana» obria la porta al nom de la nissaga: «És un català de València qui us parla», afirmava Miquel Duran de València

Però el nom de l'espai que ocupava la llengua presentava complicacions més arrelades. «Catalunya» no semblava ser d'acceptació popular. Contra la rutina creada en els temps de la disgregació com a poble, havíem de crear-ne un altre que resumís la nostra voluntat de reintegració. «Països Catalans» començà a estendre's, cosa que provava la seua viabilitat. La seua «pluralitat» és una mostra de respecte a les particularitats existents, alhora que afirma la nostra unitat original. Les determinacions històriques i socials vigents ens hi condicionen. És clar que hem d'evitar la «regionalització del terme «català», tot afegint-hi «estricte» o «del Principat» i, després «País Valencià», «Illes Balears», «Rosselló», «Andorra». «Alberguem l'esperança que algun dia serà suficient dir *català* per al·ludir a la nostra condició de poble únic. De la voluntat de tots els 'catalans' dependrà que arribe a desplegar-se en totes les generoses possibilitats que conté. Confiam que estarem a l'altura de les necessitats i que sabrem fer-nos-en responsables».

Òbviament, la lectura -millor si fos «relectura»- del llibret en n'ampliarà detalls i, sobretot, «raons». En el debat obert les convertirem en una mata de jonc? FUSTERianament.

---

¹ «Una unitat lingüística sempre és correlació d'una altra unitat subjacent, feta de societat viva o d'inèrcies no derogades» (Joan Fuster: *Nosaltres els valencians...*)